

Gross Motor Function Classification System for Cerebral Palsy (GMFCS)

Robert Palisano, Peter Rosenbaum, Stephen Walter, Dianne Russell, Ellen Wood, Barbara Galuppi

Przeznaczono do użytku wewnętrznego MCNiRDIM
Tłumaczenie: Mateusz Bonikowski

Skala GMFCS oparta jest na samodzielnym ruchu ze szczególnym podkreśleniem siadania i pozycji siedzącej (kontroli tułowia) oraz chodzenia. Rozróżnienia między stopniami możliwości ruchowych oparte są na ograniczeniach swobody i niezależności ruchu, potrzeby używania urządzeń podtrzymujących oraz wózków.

Należy skoncentrować się na ustaleniu który ze stopni najlepiej odzwierciedla możliwości motoryczne dziecka, skupiając się na codziennym funkcjonowaniu w domu, szkole i otoczeniu. Ważne jest, by brać pod uwagę normalne możliwości, a nie te najlepsze lub potencjalne.

Przed 2. urodzinami

Stopień I. Niemowlęta siadają z obiema rękoma wolnymi, by manipulować obiektami. Raczkują, podnoszą się i stają, stawiają pierwsze kroki trzymając się mebli. Zaczynają chodzić w wieku od 18 miesięcy do 2 lat bez pomocy chodzików lub innych urządzeń.

Stopień II. Niemowlęta siadają, ale mogą potrzebować rąk do utrzymania równowagi. Czołgają się lub raczkują. Możliwe, że wstają i stawiają kilka kroków trzymając się mebli.

Stopień III. Niemowlęta mogą utrzymać pozycję siedzącą z podpartą niższą częścią pleców. Mogą czołgać się do przodu i obracać na brzuch/plecy.

Stopień IV. Niemowlęta mogą panować nad ruchami głowy, ale konieczne jest podtrzymywanie tułowia by utrzymać pozycję siedzącą. Mogą obracać się, by leżeć na wznak lub na brzuchu.

Stopień V. Oslabienie fizyczne ogranicza swobodę ruchów i kontrolę nad nimi. Niemowlęta nie mogą utrzymać głowy ani korpusu podniesionych leżąc lub siedząc. Niezbędna jest pomoc dorosłego, by obrócić się na plecy/brzuch.

Pomiędzy 2. a 4. urodzinami

Stopień I. Dzieci siedzą na podłodze z obiema rękami wolnymi, by manipulować przedmiotami. Potrafi usiąść na podłodze i wstać z niej bez pomocy osoby dorosłej. Najchętniej poruszają się chodząc, nie potrzebują do tego pomocy ani urządzeń podtrzymujących.

Stopień II. Dzieci siadają na podłodze, ale mogą mieć problemy z równowagą, gdy obie ręce używane są do manipulowania przedmiotami. Siadają i wstają bez pomocy dorosłego. Wstają na stabilnej powierzchni. By poruszać się, dzieci najchętniej raczkują, poruszają się podtrzymując o meble lub chodzą z pomocą urządzenia podtrzymującego.

Stopień III. Dzieci utrzymują pozycję siedzącą na podłodze, często w „pozycji W” (klęcząc z szeroko rozsuniętymi udami i kolanami) i mogą potrzebować pomocy dorosłego by usiąść. Dzieci najczęściej czołgają się lub raczkują (często bez przemiennych ruchów nóg) by się przemieszczać. Dzieci mogą wstać na stabilnym podłożu i przejść krótki dystans. Mogą poruszać się w pomieszczeniach na krótkich dystansach używając urządzeń podtrzymujących i pomocy dorosłych do sterowania i skręcania.

Stopień IV. Dzieci siedzą na krzeselkach, ale potrzebują regulowanych krzeseł by podtrzymać tułów i by zmaksymalizować możliwości używania rąk. Mogą wchodzić i wychodzić z krzeselka z pomocą dorosłego lub podpierając się o stabilne podłoże by wciągnąć się lub wypchnąć rękoma. Mogą najwyżej przejść krótki dystans w chodziku i pod opieką dorosłego, ale mają trudności ze skręcaniem i utrzymaniem równowagi na nie stabilnych powierzchniach. Dzieci są zazwyczaj przewożone, mogą osiągnąć niezależną mobilność używając wózka z napędem.

Stopień V. Oslabienie fizyczne ogranicza swobodę ruchów i kontrolę nad nimi. Dzieci nie mogą utrzymać głowy ani korpusu podniesionych leżąc ani siedząc. Wszystkie sfery funkcji motorycznych są ograniczone. Czynnościowe ograniczenia w pozycji siedzącej i stojącej nie mogą być w pełni

zrekompensowane przez użycie sprzętu i urządzeń podtrzymujących. Przy stopniu V. dzieci nie mogą poruszać się samodzielnie i muszą być przewożone. Niektóre tylko mogą osiągnąć niezależność w poruszaniu się używając dobrze przystosowanego wózka z napędem.

Między 4. i 6. urodzinami

Stopień I. Dzieci siadają i wstają z krzesełek bez pomocy rąk. Dzieci wstają z podłogi i z krzesła do pozycji stojącej bez potrzeby podtrzymywania się o cokolwiek. Swobodnie chodzą w pomieszczeniach i na wolnym powietrzu, chodzą po schodach. Czasem biegają i skaczą.

Stopień II. Dzieci siedzą na krzeselkach z obiema rękoma wolnymi, by manipulować przedmiotami. Wstają z podłogi i krzesel ale często potrzebują stabilnego podłoża, by podeprzeć się rękoma. Mogą chodzić bez pomocy urządzeń podtrzymujących w pomieszczeniach i na krótkich dystansach również po płaskim terenie na wolnym powietrzu. Chodzą po schodach trzymając się poręczy, ale nie mogą biegać ani skakać.

Stopień III. Dzieci mogą siedzieć w zwyczajnych krzesłach, ale mogą potrzebować podtrzymania miednicy lub tułowia by mieć pełną swobodę ruchów rękoma. Siadają i wstają z krzesełek z pomocą stabilnego podłoża, by podciągnąć się lub wypchnąć rękoma. Z pomocą urządzeń podtrzymujących chodzą po płaskich powierzchniach oraz wchodzą na schody z pomocą dorosłego. Często transportowane są na dłuższych dystansach lub na nierównym terenie na wolnym powietrzu.

Stopień IV. Dzieci siedzą jedynie na krzesłach przystosowanych do podtrzymywania tułowia, umożliwiając pełną swobodę ruchów rękoma. Siadają i wstają z pomocą dorosłego lub podtrzymując się rękoma na stabilnej powierzchni. Mogą najwyżej przejść krótki odcinek w chodniku i z pod opieką dorosłego, ale mają trudności przy skręcaniu i utrzymywaniu równowagi na nierównych powierzchniach. Dzieci są przewożone, mogą osiągnąć niezależność w poruszaniu się jedynie na wózku z napędem.

Stopień V. Oslabienie fizyczne ogranicza swobodę ruchów i kontrolę nad nimi. Dzieci nie mogą utrzymać głowy ani korpusu podniesionych leżąc ani siedząc. Wszystkie sfery funkcji motorycznych są ograniczone. Czynnościowe ograniczenia w pozycji siedzącej i stojącej nie mogą być w pełni zrekompensowane przez użycie sprzętu i urządzeń podtrzymujących. Przy stopniu V. dzieci nie mogą poruszać się samodzielnie i muszą być przewożone. Niektóre tylko mogą osiągnąć niezależność w poruszaniu się używając dobrze przystosowanego wózka z napędem.

Pomiędzy 6. i 12. urodzinami

Stopień I. Dzieci mogą chodzić w pomieszczeniach i na wolnym powietrzu bez ograniczeń. Mogą biegać, skakać itp., ale szybkość, równowaga i koordynacja są ograniczone.

Stopień II. Dzieci chodzą w pomieszczeniach i na wolnym powietrzu oraz chodzą po schodach trzymając się poręczy, ale mają trudności w poruszaniu się na nierównych powierzchniach i pochyłościach, a także w tłumie ludzi lub ciasnej przestrzeni. Mogą w najlepszym wypadku mieć małe ograniczenia przy skakaniu, bieganiu itp.

Stopień III. Dzieci chodzą w pomieszczeniach lub na wolnym powietrzu, po płaskich powierzchniach, z pomocą urządzeń podtrzymujących. Możliwe, że chodzą po schodach trzymając się poręczy. Zależnie od możliwości kończyn górnych, dzieci mogą poruszać się na wózku inwalidzkim lub są przewożone na dłuższych dystansach lub nierównym terenie.

Stopień IV. Dzieci mogą utrzymać poziom umiejętności, jaki osiągnęły w wieku 6 lat lub używają wózka do poruszania się w domu, szkole i swoim otoczeniu. Swobodę w poruszaniu się mogą osiągnąć używając wózka z napędem.

Stopień V. Oslabienie fizyczne ogranicza swobodę ruchów i kontrolę nad nimi. Dzieci nie mogą utrzymać głowy ani korpusu podniesionych leżąc ani siedząc. Wszystkie sfery funkcji motorycznych są ograniczone. Czynnościowe ograniczenia w pozycji siedzącej i stojącej nie mogą być w pełni zrekompensowane przez użycie sprzętu i urządzeń podtrzymujących. Przy stopniu V. dzieci nie mogą poruszać się samodzielnie i muszą być przewożone. Niektóre tylko mogą osiągnąć niezależność w poruszaniu się używając dobrze przystosowanego wózka z napędem.

Pomiędzy 12 i 18 urodzinami

Stopień I. Nastolatek chodzi w domu, szkole, na wolnym powietrzu i w codziennym otoczeniu. Może wchodzić na krawężniki bez pomocy fizycznej i chodzić po schodach bez trzymania się poręczy. Nastolatek może biegać, skakać itp., ale równowaga, szybkość i koordynacja są ograniczone. Może

brać udział w zajęciach fizycznych i uprawiać sport w zależności od osobistych preferencji i warunków otoczenia.

Stopień II. Nastolatek chodzi w większości okoliczności. Czynniki otoczenia (takie jak nierówny teren, długie dystanse, ograniczenia czasowe, pogoda, akceptacja rówieśników) i osobiste preferencje wpływają na mobilność. W szkole lub pracy nastolatek może chodzić z pomocą trzymanej w ręku podpory dla bezpieczeństwa. Na zewnątrz i w codziennym otoczeniu może używać transportu kołowego do poruszania się na dłuższych dystansach. Wchodzi i schodzi po schodach trzymając się poręczy lub z fizyczną pomocą w przypadku braku poręczy. Ograniczenia funkcji motorycznych mogą wymagać przystosowań otoczenia by umożliwić udział w zajęciach fizycznych i uprawianiu sportów.

Stopień III. Nastolatek może chodzić używając podpory trzymanej w ręku. W pozycji siedzącej potrzebny może być pas podtrzymujący, by utrzymać dobrą pozycję miednicy i równowagę. Zmiany pozycji z siedzącej na stojącą i wstawanie z podłogi wymagają fizycznej pomocy innej osoby lub powierzchni do podparcia się. W szkole może poruszać się napędzanym siłą mięśni wózkiem inwalidzkim lub wózkiem elektrycznym. Na zewnątrz transportowany jest na wózku lub używa wózka elektrycznego. Nastolatek może wchodzić i schodzić ze schodów trzymając się poręczy i pod nadzorem lub z fizyczną pomocą innej osoby. Ograniczenia w chodzeniu mogą wymagać adaptacji by umożliwić udział w zajęciach fizycznych i uprawianie sportów, włączając użycie wózka inwalidzkiego lub elektrycznego.

Stopień IV. Nastolatek używa w większości okoliczności wózka. Wymaga regulowanego siedziska by zapewnić kontrolę miednicy i tułowia. Niezbędna jest pomoc fizyczna 1 lub 2 osób przy transferach. W pomieszczeniach nastolatek może chodzić na krótkich dystansach z pomocą fizyczną, używać urządzeń kołowych lub, przy odpowiednim ustawieniu pozycji, używając chodzika. Fizycznie są w stanie używać wózka elektrycznego. Jeśli wózek elektryczny jest nieodpowiedni lub niedostępny, nastolatka przewozi się w wózku manualnym. Ograniczenia w mobilności wymagają adaptacji by umożliwić udział w zajęciach fizycznych i uprawianie sportu, włączając pomoc fizyczną i/lub wózek elektryczny.

Stopień V. Nastolatek jest cały czas transportowany w wózku. Występują ograniczenia w utrzymywaniu poprawnej pozycji głowy i postury ciała, a także kontroli ruchów rąk i nóg. Elementy podtrzymujące stosowane są do poprawienia ułożenia głowy, pozycji siedzącej i stojącej oraz mobilności, jednak nie rekompensują one w pełni ograniczeń fizycznych. Do transferów niezbędna jest pomoc 1-2 osób, lub winda mechaniczna. Nastolatek może osiągnąć samodzielną mobilność używając rozległych przystosowań siedziska i dostępu do urządzeń sterujących. Ograniczenia w mobilności wymagają adaptacji by umożliwić udział w zajęciach fizycznych i uprawianie sportu, włączając pomoc fizyczną i wózek elektryczny.

Różnice między stopniami I. i II.

W porównaniu do dzieci ze stopniem I, u dzieci ze stopniem II. widoczne są ograniczenia w swobodzie wykonywania ruchów; chodzeniu na wolnym powietrzu i po okolicy; potrzeba użycia urządzeń podtrzymujących podczas nauki chodzenia; jakości ruchów; możliwościach biegania, skakania itp.

Różnice między stopniami II. i III.

Różnice te widoczne są tu w stopniu osiągania mobilności ruchowej. Dzieci ze stopniem III. potrzebują urządzeń podtrzymujących oraz często ortez by chodzić, podczas gdy dzieci ze stopniem II. nie potrzebują takich pomocy po ukończeniu 4 lat.

Różnice między stopniami III. i IV.

Widoczne są różnice w możliwościach siadania i poruszania się, nawet przy rozległym użyciu urządzeń podtrzymujących. Dzieci ze stopniem III. siedzą samodzielnie, samodzielnie poruszają się po podłodze oraz mogą chodzić z pomocą urządzeń podtrzymujących. Dzieci ze stopniem IV. mogą siadać (zazwyczaj podtrzymywane), ale swoboda ruchów i mobilność są bardzo ograniczone. Są one częściej przewożone lub używają wózków z napędem.

Różnice między stopniami IV. i V.

Dzieci ze stopniem V. nie mają swobody i niezależności ruchowej nawet przy podstawowej kontroli postury (unoszeniu głowy lub ramion itp.). Swoboda w poruszaniu się możliwa jest jedynie, kiedy dziecko nauczy się operować wózkiem z napędem elektrycznym.